

b)

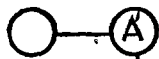
1.

2.

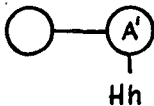
3.

... TUDOM, HOGY MERRE MENNEK, KIK MENNEK AZ ÚTON."

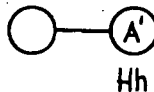
1.

2.

3.

1—2 alár. ö. m.
tárgyi

2—3 alár. ö. m.
alanyi

A tagmondatok viszonyának változása nyelvtani és szövegtani szempontból más, hiszen a második esetben a 3. tagmondat a 2. főmondatba alannyá transzformálható, mégpedig vonatkozó névmási származtatással; ti. ... merre mennek az úton menők; — (a)kik mennek az úton.

A 8. osztályban a Radnóti-téma tanításának idején tanult mondattani ismeretek segítenek a feltáró munkában.

Nem tartom célravezetőnek itt a szemléltetésre általában felhasznált színészi előadást, hiszen a hatásosság szempontjából mellőzött szövegértelmezést ezekben gyakran kifogásolhatjuk.

Módszertani szempontból tehát nem mellőzhető az integrált nyelvi tevékenység végzése, végeztetése. Összegezve: Valamennyi integrált anyanyelvi tantárgyréteg, a nyelvtudomány domináns ágazatainak együttese feltétlenül alkalmazandó a pusztán irodalmi témának tekintett feldolgozások esetében is. Az irodalmi és nyelvtani szakdidaktikák alapos ismerete a gyakorló pedagógusoktól hangsúlyozottabban elvárható.

IRODALOM

- [1] Siptár Ernő: Nyelvészeti kisműtár. MKEE Nyelvi Intézet 1980.
 [2] Nagy Ferenc: Bevezetés a szövegtanba. TkK. Bp. 1982. J.
 [3] Telegdi Zsigmond: Bevezetés az általános nyelvészetbe. TkK. Bp. 1979.
 [4] Dr. Kulcsár Adorján (szerk): Szemelvénygyűjtemény az irodalom tanításához a gimnázium IV. osztályában. TkK. Bp. 1982.
 [5] Dr. Rónai B.—Dr. Terescsényi F.: A magyar nyelvtanítás módszertanának vázlata. TkK. Bp. 1965. J.
 [6] Szemere Gyula: A magyar nyelvtan tanítása. TkK. Bp. 1977. J.
 [7] Nagy J. József (szerk): Anyanyelvi tantárgypedagógia. TkK. Bp. 982. J.

TÓTH VIRÁGH ANIKÓ

Szombathely

Ezer-apró-mester céh

„Navigare necesse est” — mondták a rómaiak.

Közösség kell — valljuk mi, pedagógusok. A mai feszített tantervi követelmények azonban szükségszerűen az individuális oktatást igénylik. A közösségformálás egyik legfőbb színtere marad az úttörőmozgalom.

Több alapforma közül lehet választani:

- a) hagyományos rajkeret (egy osztály egy raj),
- b) szakraj különböző korú gyermekekkel, összetartó erő az azonos vagy hasonló érdeklődés és az ennek megfelelő közös tevékenység,
- c) szakraj azonos korú (osztályos) gyerekekkel, vagy az a) és a b) alapforma kombinációja.

Jó ez az utóbbi megoldás, mert délelőtt is együtt vannak a gyerekek, jobban megismerik egymást, egy közösség tagjai, könnyebb az információcsere. Nehezíti viszont a dolgot, hogy véletlenszerűen szerveződnek az osztályok, a tanulók érdeklődése is különböző.

Mi, ötödikeseimmel a c) variációt választottuk. Sokoldalú tevékenységre módot adó célt, szakírányt kerestünk, míg végül megtaláltuk. Megalkottuk az „Ezer-aprómester” céhet. Azért *ezer*, mert nem akartunk egyetlen mesterségnél leragadni, *apró*, mert 9—10 éves gyerekek alkotják, azért *mester*, mert azzá szeretnénk válni.

A *céh* lehetőséget ad, sőt szorgalmaz a permanens önművelésre:

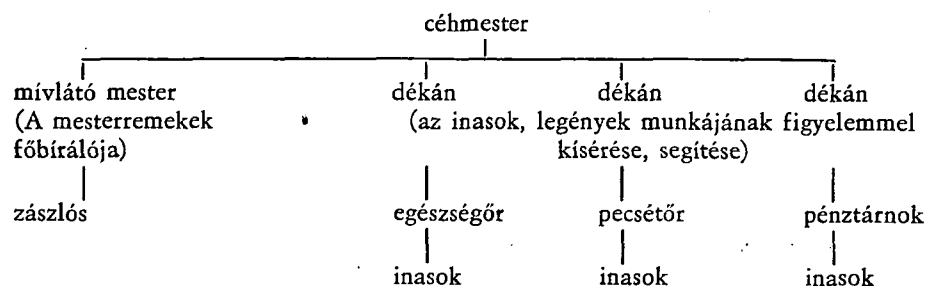
- levéltárban, könyvtárban búvárkodtunk, hogy megismerjük a régi céhek életét, dokumentumait, akarva-akaratlan összevetjük a mai technikával, technológiával,
- felkeressük az érdekes, régi mesterségek űzőit, itt inaskodunk is, ha megengedik,
- segít az egészséges életmódra nevelésben,
- sokat kirándulunk, miközben céhtörténeti vagy egyéb kiállításokat tekintünk meg,
- módot ad a manuális tevékenységre is,
- megpróbálunk mesterremeket készíteni. Ezek leginkább ajándéktárgyak különböző alkalmakra.

Legelőször tájékozódunk a történelemliteratúrákban, lexikonokban, hogy mi is az a *céh*, mi jellemző rá. A 9—10 éves gyerek először a külsőségekre figyel; nem baj, mert azon keresztül megnyerhetjük magunknak és az ügynek.

A céhgyűléseken a céhmester kalapácsütéssel (fakalapács) adja meg a szót. Aki bekiabál vagy zavarja a másik hozzászólását, az 10 fillért fizet a céhládába. Ennek titkos zárja van, kulcsát a pénztárnok őrzi. (Egy „ősi” eljárás az önfegyelem nevelésére.)

Mindent közösen döntünk el, és a többség akarata lesz a meghatározó. Az én szavazatom egy a 29-ből. Ezt nagyon fontosnak tartom: döntési jogot kell adni a gyerekeknek, a közösségnek bizonyos kérdésekben, mert csak így tudjuk felelősséget vállaló, önálló emberré nevelni. Döntéseihez természetesen előzőleg minden segítséget meg kell kapnia, hogy ez a döntés ne csak formális legyen. Valódi választási lehetőséget próbálok adni, lehetőleg nem is sugallom azt, amit szeretnék. Ha a gyermek ismeri a körülményeket, részleteket, az egyes döntések várható következményeit, önállóan is képes választani.

Három csoportot alkottunk szimpátia alapján. Megválasztottuk a tisztségviselőket. Így alakult ki a szervezeti felépítése a céhnek:

A választás után az volt a csoportok feladata, hogy a dékánok vezetésével dolgozzák ki az alapítólevelet. Három variációból állítottuk össze a végleges formát. Minden sorát megvitattuk. Ez lett belőle (a megfogalmazás a tanulóké):

**Az „Ezer-apró-mester” céh
a l a p í t ó l e v e l e**

Ezennel tudatjuk, hogy 1988. szeptember 15-én megalakultunk, és a következő vállalásokat tettük:

INAS:

- tavalyi tanulmányi eredményét megtartja, illetve javítja,
- tartozik kivenni részét a közös munkából,
- javaslataival hozzájárul a régi céhek jobb megismeréséhez,
- tiszteli a felnőtteket, mestereket, társait, megbecsüli a céh és társai kincseit.

LEGÉNY:

- távolabb élő, különleges mesterségek űzőit felkutatja, velük felveszi a kapcsolatot,
- segít az inasoknak, hogy legénnyé válhassanak,
- ajándéktárgyat készít.

MESTER:

- segít társainak, hogy ők is mesterré válhassanak,
- rendszeres, jó tanulásával, magatartásával példát mutat az inasnak, legényeknek.
- a feladatok, közös programok szervezésében tevékenyen részt vesz.

Az inas-, a legényállapotot nem kötöttük korhoz, időhöz, csak teljesítményhez. Félévente bíráljuk el, hogy ki marad inas, kiből lesz legény vagy mester.

A céhszabályzat is közös munkával készült.

CÉHSZABÁLYZAT

1. Aki a céhgyűléseken beleszól a beszélgetésbe, köteles 10 fillért fizetni.
2. A céhtagoknak kötelességük összetartani.
3. Aki nem teljesíti a feladatát, az plusz feladatot kap, vagy kimarad a következő közös programból.
4. A gyűléseken kötelező megjelenni, kivéve fontos okokat.
5. A tagok ne hazudjanak, és tartsák meg a titkokat.
6. A bajban levőket és a gyengébbeket segítsék.

Elkészült a pecsétünk is. A szülőkre is átragadt a gyerekek lelkesedése, segítettek ötletekkel, egyebekkel. Az első gyűlésünkről még vagy tíz gyerek hiányzott. Mikor elterjedt a híre, hogy itt valami olyat csinálunk, ami nem megszokott, még olyan gyerek is csatlakozott hozzánk, aki nem volt úttörő. Örömmel fogadtuk.

Az úttörőmozgalomban előre kell vagy illik tervezni egy mozgalmi évre. Mi csak egy-egy hónapra tervezünk előre, hisz közben rengeteg minden történhet, és reagálni kell a friss eseményekre. De a keret, a cél megvan: pontosan tudjuk, honnan hova akarunk eljutni. Az odavezető út nem beprogramozott, vitázva születik meg a következő hónap terve. Ahogy nem szabad elsietni sem az alakulást, sem a formálódást; szerveződést, úgy nem szabad programokkal sem (kívülről!) elárasztani a gyereket. Merüljön föl bennük is az igény a következő lépés megtételére.

Tehát havonta állítjuk össze a részletes programunkat. Voltunk már a kismesterségek űzőinek a kiállításán, Kőszegen a céhtörténeti kiállításon a számos hazai tennivaló közepette. Ezek az utak sok nevelési lehetőséget is rejtenek magukban. Különböző situációkban kell megfelelni, a múzeumban, a vonaton, a presszóban. Pecsétünkkel hitelesített leveleket írtunk régi mesterségek űzőinek, hogy szeretnénk apróbb, egyszerű fogásokat elsajátítani tőlük (pl. lószőrből gyűrű készítése).

Programjainkon nem kötelező részt venni. Aki nem ér rá, nem kell mentegetőznie, csak bejelenteni elmaradásának az okát. Talán ezért is jönnek örömmel. Kevés a hiányzó. Felnőttként kezeljük egymást.

Lehet, hogy a Bolyai János Úttörőcsapat kebelében működő „Ezer-apró-mester” céh mint szakraj útja nem lesz nyilegyenes, hogy sok lesz az elágazás. Még csak négy hónapja működünk, de kedvvel, az önfegyelemben és közösségi érzésben már észlelhető eredménnyel. Kíváncsian várom, hogy mi lesz a „céh”-ből a 8. év végére. Szeretném, ha egymásért tenni tudó, nyitott, fogékony emberekké válnának mostani ötödikeseim.

R. MOLNÁR EMMA—VASS LÁSZLÓ

Stiliztikai ábécé

A szótárszerű Stiliztikai ábécé az általános iskola felső tagozatos tanulói számára készült, ugyanakkor segítségére lehet az ott tanító magyartanárnak is. A betűrendbe szedett szócikkek tartalmazzák az általános iskola tantervében előforduló stiliztikai alapfogalmak egyszerű meghatározását, továbbá egy-egy szemléltető bizonyító példát. Mind a definiált fogalmak, mind a példák a felső tagozat irodalmi törzsanyagából — olykor kiegészítő anyagából — valók. Bár ezen az iskolai fokon nincs külön tantárgy, amely a stiliztika elnevezést viselné, de a stílusan szorosan összefonódik az irodalommal, a nyelvtannal, sőt pl. a rajzzal, énekkel, történelemmel is. A meghatározások alapvető ismereteket adnak, a példák segítik a fogalmak kialakítását, de ismétlés, rendszerezés céljából is ajánlhatjuk e könyvecskét.

A modern, szemléletes illusztrációkat Bartzánfalvi Ferenc művésztanár készítette.

A kötet megjelent. Ára 90 Ft. Megrendelhető postai levelezőlapon. Cím: Módszertani Közlemények Kiadóhivatala, 6725 Szeged, Hámán Kató u. 25.